

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

V. quid Propositiones Reflexivę, & falsificantes, & an verę aut falsę.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

erā prodest, de illis plura taceo, & otiosum alioqui ad Dialecticam communem remitto.

D V B I V M IV.

Quid & quotupliciter propositio Reduplicativa sumatur.

R E S O L U T I O I.

eccliii. **D**ico 1. Repertæ sunt à Philosophis quædam particulæ, ut indicarent sensum formalem, quas appellarunt Reduplicativas; quia nempe terminum aliquem geminant, sive reduplicant: ut *Petrus in quantum homo est rationalis*; huiusmodi autem sunt hæc & similes, in quantum, quatenus, secundum quid, quia ratione, quia tale &c. Porro aliquandò reduplicatur idem terminus, ut *homo quia homo est visibilis*: aliquandò reduplicatur alius priori superadditus, ut *homo quia rationalis est visibilis*.

R E S O L U T I O II.

eccliv. **D**ico 2. particula reduplicativa rectè à philosophis dupliciter sumitur; reduplicativè videlicet, & specificativè: reduplicativè sumitur, quando illa particula denotat causam adæquatam, ob quam prædicatum conveniat subiecto. v.g. *Homo quatenus rationalis est visibilis*; ubi *ly quatenus* denotat rationale, quod est causa adæquata visibilitatis, quæ convenit homini; æquivalens enim isti propositioni causali, *homo quia rationalis est visibilis*. Specificativè sumitur, quando particula reduplicativa non reduplicat causam adæquatam, sed vel causam inadæquatam, vel specialem conditionem, propter quam prædicatū conveniat subiecto, ut *ignis quatenus approximatus est urens*. Vbi *ly approximatus est* conditio, propter quam *ly urens* conveniat igni: Vel denique, quando denotat rationem quamdam sive qualitatem, ob quam prædicatum conveniat subiecto. v.g. *ager quatenus ager sanatur*; aer quatenus tenebrosus illuminatur.

ecclv. Petes, quænam sit causa inadæquata?

ecclvi. Respondeo, causa inadæquata est, quæ minus latè patet quam prædicatum, id est, sine qua prædicatum esse potest. v.g. *homo quatenus homo est sensibilis*, *ly homo*, qui reduplicatur, minus latè patet quam *ly sensibilis*, nam sensibile dicitur, & de omni homine, & de omni bruto.

ecclvii. Respondeo 2. causa inadæquata, est illa, quæ magis latè patet quam prædicatum, ideoque esse potest sine prædicato, v.g. *homo quatenus rationalis est Philosophus*; nam *ly rationalis esse* potest absque eo, quod sit philosophus.

D V B I V M V.

Quid Propositiones Reflexivæ, & falsificantes, & an veræ aut falsæ.

R E S O L U T I O I.

ecclviii. **D**ico 1. Propositio Reflexiva est, quæ suprà se reflectit, aliquid de se ipsa affirmando vel negando; ut si hæc propositio *homo est animal*, dicat *verum enuntio*; vel hæc, *homo est lapis*, dicat *falsum enuntio*: Si verò propositio vera de se affirmet, quod sit falsa; ut si hæc propositio, *homo est animal*, de se affirmet *ego falsum enuntio*, ego sum

falsa &c; & econtrā, si de se neget, quod sit vera; ut si hæc propositio, *homo est animal*, de se neget, quod sit vera, ego non enuntio verum, ego non sum vera &c, dicitur falsificans: quod autem sit falsificans, patet, quia cum prima propositio categorica v.g. *homo est animal*, sit intrinsecè propositio vera, & intrinsecè dicat *ego sum vera*, si addatur, *ego sum falsa*, falsificatur, quia hæc ultima reverà est falsa: eo quod æquivalenter dicat: *Ego propositio vera sum propositio falsa*. Et idem est de se negante quod sit vera, quia cum prima propositio categorica, ut *homo est animal*, sit intrinsecè propositio vera, & intrinsecè dicat, *ego sum vera*, si addatur, *ego non sum vera*, falsificatur; quia hæc ultima reverà est falsa, eo quod æquivalenter dicat: *Ego propositio vera non sum propositio vera*.

ecclix. Loquere proportionaliter de propositionibus falsis; illæ enim sunt falsificantes, si de se affirmant quod sint veræ, vel negent quod sint falsæ: undè cum omnes propositiones de futuro contingenti, ex dicendis infra, sint determinatè veræ vel falsæ, ad hoc ut de falsificante iudices, attende semper ad qualitatem primæ propositionis categoricæ, & dic reflexivam propositionem esse falsificantem, si affirmet quod propositio vera sit falsa, vel neget non esse veram; & affirmet quod propositio falsa sit vera, vel neget non esse falsam. Undè non pauci hæc propositione turbantur, *Petre si facias primam propositionem veram, Deus dabit tibi gratiam*: Et prima propositio sit hæc, *Deus non dabit mihi gratiam*, & putant hic concedendum duo contradictoria esse simul falsa; sed hoc non facile concessero; sed cum veritas propositionis conditionatæ pendeat à veritate conditionantis, quæro an hæc propositio conditionans, *Deus non dabit mihi gratiam*, æquivalenter dicat *ego sum vera*, ut sit sensus, *ego propositio vera non sum vera, sum falsa &c*. Vbi est evidens falsificatio & in terminis contradictio: si falsa, loquere proportionaliter. Resolve similiter hanc propositionem, *Petre primum quod dices, verum erit*, & primum quod dicat *Petrus, sit, Paule tu mentiris*: Vel enim primum quod dicit *Petrus*, est determinatè verum vel determinatè falsum; si verum, æquivalenter dicat, *ego prima propositio, quam dicit Petrus, sum vera*, & hæc *Paule tu mentiris*, æquivalenter dicat, *ego prima propositio, quam dicit Petrus, non sum vera, sum falsa &c*, ut sit sensus *ego propositio vera, non sum vera, sum falsa &c*. Vbi est evidens falsificatio & in terminis contradictio.

R E S O L U T I O II.

ecclx. **D**ico 2. propositiones falsificantes, si spectentur ut aggregatum ex utraque propositione, primā categoricā & aliā falsificante, nec sunt veræ nec falsæ; quia non habent determinatum obiectum, sed concipiuntur per modum termini complexi, de quo nihil affirmatur aut negatur, sed hoc vel simile prædicatum expectant, sunt contradictoria, sunt impossibilia &c, ut fiat hæc propositio hypothetica, *ego propositio vera non sum vera, sunt contradictoria, sunt impossibilia &c*: si verò singulæ seorsim spectentur, una est vera, altera falsa, prout de contradictoriis omnes fatentur.

ecclxi. Dices ex R.P. Comptono hic, illæ propositiones & similes sunt falsæ, quia non solum de se affirmant falsitatem, sed etiam veritatem; ergo sunt falsæ, quia verum ex integra causa, falsum ex quolibet defectu.

Respon-

CCCLXII. Respondeo negando assumptum, quia ut aggregatum nihil affirmant magis, quam propositio categorica ut propositio, sive ut aggregatum ex subiecto, copula & prædicato; affirmet aut neget

prædicatum de subiecto; sed est terminus complexus: in se tamen aliquid, affirmat aut negat, sed ut sic non spectatur ut aggregatum &c, ut patet.

DISPUTATIO VI.

De Definitionibus & Divisionibus.

D V B I V M I.

Quid sit Definitio & quatuorplex.

R E S O L U T I O I.

CCCLXIII. **D**ico 1. Definitio est dictio naturam rei explicans; ut animal rationale respectu hominis: quod enim homo confusè, animal rationale distinctè significat. Pro clariori tamen definitionis intelligentia

CCCLXIV. Adverte 1. definitionem non debere omnimodè ac tam perfectè ac potest; naturam rei explicare; quia sic definitio deberet omnia genera superiora explicitè continere, quod esset nimis prolixum; sed, si naturam rei, valde clarè, & clariùs, quàm vox, cuius significatum defini dicitur, explicet, sufficit.

CCCLXV. Adverte 2. in definitione tria reperiri; definitum, genus definiti, & differentia definiti. Definitum est id, cuius natura per definitionem explicata est, ut homo in definitione supra. Genus definiti est id, quod est commune definito & alteri distincto à definito, ut animal ibidem; nam est commune homini & bruto. Differentia definiti, est id quo definitum ab omni alio differt, ut rationale ibidem: nam est id, quo homo ab omni alio à se differt.

CCCLXVI. Adverte 3. tres esse bonæ definitionis leges.

CCCLXVII. 1. Vt sit clarior definitio, quia alioqui naturam definiti non explicaret; unde sequitur definitum non posse ingredi definitionem suam, quia idem non potest esse seipso clariùs, aut seipsum explicare.

CCCLXVIII. 2. Vt definitum & definitio materialis sive objectiva converti possint, & ab uno ad aliud consequentia valeat; quia definitio & definitum, unum sunt magis & minus explicatum; hinc sequitur, est homo, ergo est animal rationale, &c è contrà.

CCCLXIX. Dixi, definitio materialis sive objectiva, quia nimis clarum est definitionem formalem non converti cum definito, ut dictio naturam rei explicans cum homine; licet enim rectè dicatur, homo est animal rationale; non rectè tamen dicitur, homo est dictio naturam rei explicans.

CCCLXX. 3. Nè habeat aliquid otiosum, aut nè desit illi aliquid necessarium, ad explicandum rei naturam: unde hæ hominis definitiones sunt vitiosæ: Homo est animal rationale implume, homo est animal sensitivum, homo est vivens, quia 1. & 2. superabundat, nā implume est accidens, non pars essentialis hominis, sensitivum continetur implicitè in animali. 3. Deficit, quia homo est sensitivum rationale.

R E S O L U T I O II.

CCCLXXI. **D**ico 2. Definitio est duplex: una rei, & est definitio supra tradita; alia nominis, & est dictio explicans significationem nominis, ut vox homo est dictio significativa animalis rationalis. Definitio rei subdividitur in essentialiam & descriptivam. Essentialis est dictio explicans naturam rei per prædicata essentialia; ut homo est animal rationale: prædicata autem essentialia sunt illa, sine quibus res nec esse, nec concipi potest.

CCCLXXII. Descriptiva seu descriptio est dictio naturam rei explicans per accidentia illi propria; ut homo est animal risibile, bipes, rectum, &c: accidentia autem sunt, quæ adveniunt rei in sua essentia completè constitutæ.

CCCLXXIII. Definitio essentialis subdividitur in physicam & metaphysicam. Physica est dictio naturam rei explicans per partes essentielles physicas, id est, materiam & formam; ut homo est compositum ex corpore & anima rationali: Metaphysica est dictio naturam rei explicans per partes essentielles metaphysicas, id est, genus & differentiam; ut homo est animal rationale.

CCCLXXIV. Petes an omnis definitio metaphysica constet genere & differentia?

CCCLXXV. Respondeo affirmativè, intelligendo per genus prædicatum aliquod commune, sive univocum, sive purè æquivocum; nam si deberet constare genere univoco, jam definitio entis non foret definitio, cū pro genere habeat id, commune ad existens, & chymæram; entis autem definitio hæc est, Ens est id quod potest existere. Iy id verò definiti non potest, cum ad vitandum processum in infinitum, tandem aliquandò deveniendum sit ad unum conceptum per se clarum, qui amplius non possit per duos alios, scilicet generis & differentie, explicari.

D V B I V M II.

Quid Divisio, & quatuorplex.

R E S O L U T I O I.

CCCLXXVI. **D**ico 1. Divisio est dictio totum in partes suas distribuens; ut hominis alia pars est anima rationalis, alia corpus: ibi homo est divisum, anima rationalis & corpus membra dividenda. Pro clariori tamen divisionis intelligentia

CCCLXXVII. Adverte, tres esse bonæ divisionis leges.

CCCLXXVIII. 1. Vt sint pauca membra dividenda, nè oriatur confusio; unde vitiosa est hæc animalis divisio, animalium aliud equus, aliud leo, aliud homo &c; sed hæc valet, animalium aliud homo, aliud brutum.

CCCLXXIX. 2. Vnum membrum dividens non debet